

3. Стратегія кібербезпеки України : затв. указом Президента України від 15.03.2016 № 96/2016 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96/2016> (дата звернення: 26.01.2019).

4. Статистика кіберзлочинності в Україні за 2018 рік // Доступ до правди : сайт. URL: https://dostup.pravda.com.ua/request/statistika_kibierzlochinnosti_v_4?nocache=incoming-105671#incoming-105671 (дата звернення: 26.01.2019).

5. Кількість кіберзлочинів збільшується на 2,5 тисячі в рік – голова Кіберполіції // Економічна правда : сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/01/15/633010/> (дата звернення: 26.01.2019).

Одержано 28.01.2019

УДК 343.9

Євгенія Олексіївна ГЛАДКОВА,

кандидат юридичних наук, старший дослідник,
старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності
Харківського національного університету внутрішніх справ

РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Феномен кримінологічної безпеки безпосередньо пов'язаний із протидією злочинності – «системою державних і громадських заходів, спрямованих на усунення або нейтралізацію детермінант злочинності та корекцію поведінки осіб, схильних до правопорушень» [1]. Як особливий, інтегрований, багаторівневий об'єкт соціального управління протидія злочинності «складає різноманітну за формами діяльність відповідних суб'єктів (державних, недержавних органів та установ, громадських формувань та окремих громадян), які взаємодіють у вигляді системи різнорідних заходів, спрямованих на пошук шляхів, засобів та інших можливостей ефективного впливу на злочинність з метою зниження інтенсивності процесів детермінації злочинності на усіх рівнях, нейтралізації дії її причин та умов для обмеження кількості злочинних проявів до соціального толерантного рівня» [2, с. 44–45]. Організація протидії злочинності полягає у здійсненні ряду операцій (облік, реєстрація, прогнозування, планування, координація, визначення тенденцій злочинності тощо), зокрема управлінського, профілактичного характерів. Реалізація правоохоронної діяльності спеціальними суб'єктами (органами державної влади, об'єднаннями громадян і безпосередньо самими громадянами) передбачає здійснення комплексу заходів у рамках правоохоронного та правозастосовного напрямів діяльності. Попередження злочинності – це виконання уповноваженими суб'єктами запланованих і передбачених нормативно-правовими актами заходів, спрямованих на попередження розвитку та поширення злочинних намірів, визначення ознак притаманних тому чи іншому злочину, в тому числі з метою встановлення суб'єкта злочину та притягнення винної особи до відповідальності, що у свою чергу сприяє відновленню прав, свобод та інтересів осіб, які були порушені внаслідок вчинення протиправного посягання.

Із зазначеного випливає, що головним завданням забезпечення кримінологічної безпеки є досягнення умов, за яких не існує взагалі (як ідеальний варіант) або існує мінімальний рівень імовірності виникнення злочинних посягань на охоронювані спеціально уповноваженими суб'єктами права, свободи та інтереси громадян, а також інтереси держави. Виконання такого завдання вбачається можливим за допомогою здійснення діяльності пов'язаної з протидією злочинності шляхом: 1) вивчення закономірностей та особливостей поширення злочинності з метою накопичення необхідної інформації для подальшого унеможливлення зазначеного процесу; 2) недопущення формування антисоціальних настанов у осіб та девіантної поведінки, особливо у категорії потенційно схильної вчинення злочинів; 3) встановлення детермінантів злочинності та впливу на них з метою усунення; 4) попередження можливості стати реальним об'єктом протиправного посягання; 5) здійснення цілеспрямованої профілактики; 6) реалізації правоохоронної функції держави, яка забезпечується ефективною роботою правоохоронних органів.

У свою чергу необхідно розуміти, що здійснення заходів, покликаних забезпечити кримінологічну безпеку на регіональному рівні, не зможе мінімізувати чи знищити рівень злочинності на рівні всієї країни, як і останнє неможливе без першого. У даному випадку прослідковується сталий взаємозв'язок усіх рівнів кримінологічної безпеки, а власне діяльність за допомогою якої вона забезпечується повинна бути визначеною та скоординованою між усіма рівнями та суб'єктами, що її забезпечують, заходами, які провадяться. Зазначене переважно забезпечується шляхом встановлення єдиної мети (результат, якого необхідно досягти), визначенням завдань (запланований обсяг роботи, який підлягає виконанню [2, с.40]) та основних напрямів забезпечення кримінологічної безпеки.

Зауважимо, що мета забезпечення кримінологічної безпеки на рівні регіонів залишиться незмінною та полягає у мінімізації рівня злочинності, шляхом оперативного з'ясування та прогнозування розвитку виникнення негативних напрямів і проявів у злочинній сфері, а також планування та реалізації системи заходів щодо попередження, запобігання, припинення, локалізації та профілактики конкретних загроз, які мають форму злочинних посягань на права, свободи громадян та інтереси держави. Відмінним у даному випадку будуть лише межі вказаної мети: якщо на державному рівні вона обмежена кордонами країни, то в іншому (на рівні адміністративно-територіальних утворень) буде поширюватись лише на певну територію.

Щодо співвідношення категорій мета, завдання та напрями діяльності підтримаємо точку зору О. М. Бандурки та О. М. Литвинова: «якщо основна роль мети, визначеної в найзагальнішому вигляді, – орієнтир, то основна роль завдання, визначеного аналогічним чином, – спосіб організації зв'язку конкретної мети з конкретними можливостями її досягнення. Інакше кажучи, якщо поняття «мета» дозволяє виражати те, як можуть в ідеалі співпадати функція і діяльність, яка її виражає, то поняття «завдання» дозволяє виражати те, наскільки функція і діяльність, яка її виражає, співпадають зараз і що треба зробити для того, щоб цей збіг оптимізувати» [2, с. 68]. Таким чином, у загальному розумінні за допомогою завдань, які представляють собою чітко визначену програму дій, досягається поставлена мета, при цьому перші обумовлюють зміст ще однієї категорії – напрямів діяльності, які у свою чергу являють собою систему різноманітних заходів, здійснення яких дозволяє отримати конкретний результат у вигляді досягнення цілей.

Отже, під завданнями забезпечення кримінологічної безпеки на регіональному рівні пропонуємо розуміти конкретно визначені дії щодо реалізації системи узгоджених скоординованих різнопланових заходів попереджувального, запобіжного, локалізуючого та профілактичного характеру, пов'язаних із протидією злочинності, а також з метою мінімізації її рівня на території.

В свою чергу до завдань забезпечення кримінологічної безпеки на рівні регіонів необхідно віднести: 1) зниження існуючого рівня злочинності в межах кожної окремої території, де пріоритет протидії злочинності повинен встановлюватись, виходячи з поширення тих чи інших видів злочинів у межах конкретної території; 2) вироблення та реалізація комплексної концепції забезпечення кримінологічної безпеки в межах кожного адміністративно-територіального утворення; 3) розробка, прийняття та реалізація програм, планів і окремих рішень, спрямованих на забезпечення кримінологічної безпеки на макрорівні; 4) створення соціально-економічних умов, що унеможливають прогресивний розвиток злочинності; 5) інтеграція окремих питань, пов'язаних із забезпеченням кримінологічної безпеки, в різні сфери суспільного життя, діяльність у яких зможе вплинути на зниження рівня злочинності (наприклад, в економічній сфері – забезпечення населення робочими місцями та зменшення кількості безробітних); 6) забезпечення захисту прав, свобод та інтересів громадян і держави від злочинних посягань (у даному випадку права та інтереси можуть носити як матеріальний, так і нематеріальний характер); 7) проведення систематичної цілеспрямованої профілактики злочинності в залежності від криміногенної обстановки в кожному адміністративно-територіальному утворенні; 8) поширення практики поновлення порушених прав, свобод, інтересів громадян та інтересів держави; 9) накопичення інформації та статистичних даних щодо стану злочинності на територіях адміністративно-територіальних утворень для їх подальшого узагальнення з метою вироблення конкретних заходів протидії злочинності та усунення причин і умов здійснення протиправних посягань; 10) підвищення правосвідомості громадян і сприяння формування правової культури, у поєднанні з попередженням виникнення та поширення правового нігілізму; 11) налагодження взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування,

громадськими організаціями та населенням і встановлення координаційних зв'язків між ними для проведення спільних заходів, пов'язаних із забезпеченням кримінологічної безпеки; 12) формування та утвердження гуманістичних цінностей у суспільстві.

Реалізація вищевказаних завдань повинна відбуватись комплексно, в іншому випадку, за умови їх епізодичного виконання це не призведе до жодного результату. Саме тому така діяльність повинна базуватись на послідовній чіткій політиці забезпечення кримінологічної безпеки та мати відповідну нормативну регламентацію (на рівні регіонів) та правову базу (на рівні держави).

Список бібліографічних посилань

1. Гринчак В. М. Кримінологія і сучасність. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2000. № 2. С. 25–27.

2. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів : монографія. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. 308 с.

3. Словник української мови : в 11 т. / І. К. Білодід та ін. ; Акад. наук УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Наук. думка, 1972. Т. 3. 744 с.

Одержано 05.02.2019

УДК 355.426.4:351.75:35.071.1

Сергій Олександрович ГОДЛЕВСЬКИЙ,

начальник науково-дослідної лабораторії будівництва та оперативного застосування
Національної гвардії України науково-дослідного центру службово-бойової діяльності
Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України (м. Харків)

МОДЕЛЬ ЗАСТОСУВАННЯ УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВЕДЕННЯ СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ У КРИЗОВОМУ РАЙОНІ

За наявності в країні внутрішньої нестабільності за певних умов може виникнути збройний конфлікт неміжнародного характеру, що становить значну небезпеку конституційному ладові та територіальній цілісності держави.

Такий конфлікт характеризується наступними двома критеріями: збройні групи, що беруть участь у військових діях повинні проявляти хоча б мінімальну ступінь організованості, а збройні зіткнення повинні досягати мінімального рівня інтенсивності.

Крім того, збройний конфлікт неміжнародного характеру слід відрізняти від менш значних форм колективного насильства, наприклад: заворушень серед цивільного населення, повстань, окремих актів тероризму або інших поодиноких актів насильства.

При визначенні рівня інтенсивності конфлікту беруться до уваги такі показники, як:

- тривалість і ступінь серйозності збройних зіткнень,
- види урядових сил, що беруть участь в них;
- число учасників збройних груп і військ, організованість дій не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (НЗФ);
- види застосовуваної зброї;
- викликані військовими діями людські втрати і матеріальні збитки [1; 2, ст. 1].

Аналіз режимних заходів відповідно до Закону [3, ст. 2, 4, 10, 16, 17, 18, 20] показав, що правовим режимом, що має бути введений на етапі стабілізаційних дій (за відсутності збройного конфлікту) та який би забезпечив ефективне виконання усього необхідного переліку режимних заходів є правовий режим надзвичайного стану. Для врегулювання кризової ситуації, недопущення переростання внутрішньої нестабільності у збройний конфлікт неміжнародного характеру згідно оперативних планів застосовуються сили безпеки нашої держави. При введенні правового режиму надзвичайного стану на території, охопленій конфліктом можуть проводитись стабілізаційні дії.

Сутність стабілізаційних дій військ (сил) полягає в одночасних й послідовних діях, заходах та акціях, які проводяться військами (силами) для стабілізації обстановки, недопущення